

5.1.2021

VN/28741/2020

VN/28741/2020-STM-2

Vakuutustakuun myöntäminen Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle

Tausta

Suomessa lääkkeitä ja rokotteista aiheutuvia henkilövahinkoja korvataan Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiön antamasta lääkevahinkovakuutuksesta. Lääkevahinkovakuutusyhtiö on ainoa Suomessa lääkevahinkovakuutuksia myöntävä vakuutusyhtiö. Lääkevahinkovakuutusyhtiö ei ole yrityksistään huolimatta saanut covid-19-rokotteesta aiheutuvalla riskillä jälleenvakuutusta 1.1.2021 alkaen, kun vuoden 2020 voimassa olleet jälleenvakuutus sopimukset ovat päättyneet 31.12.2020. Koska jälleenvakuutuksen saaminen on vakuutusehdoissa määritellyt vakuutusmäärän takaamiseksi välttämätöntä, covid-19-rokotteista mahdollisesti aiheutuvat henkilövahingot uhkaavat jäädä ilman vastaavaa vakuutusturvaa kuin muut lääkkeet ja rokotteet.

Eduskunta hyväksyi lain valtioneuvoston covid-19-rokotteiden vakuuttamiseksi 11.12.2020. Laki tuli voimaan 1.1.2021. Lain tarkoituksena on varmistaa, että covid-19-taudin ehkäisemiseksi tarkoitetut rokotteet pysyvät vastaavan vakuutusturvan piirissä kuin muut lääkkeet ja rokotteet. Lain mukaan valtioneuvosto voi myöntää määrämillään ehdoilla ja vastavakuutta vaatimatta valtioneuvoston (vakuutustakuun) vakuutusyhtiön antamalle henkilövakuutukselle sitä osin kuin siitä korvataan covid-19-tautiin sairastumisen ehkäisemiseksi Suomessa annettavien rokotteiden aiheuttamia henkilövahinkoja. Vakuutustakuu voidaan antaa ainoastaan, jos olosuhteisiin nähden asianmukaista jälleenvakuutusta ei ole saatavilla ja se voidaan antaa enintään kalenterivuodeksi kerrallaan. Yhdelle vakuutusyhtiölle myönnetyn vakuutustakuun perusteella valtion vastuun määrä voi olla enintään 30 miljoonaa euroa kalenterivuotta kohti. Myönnettyjen vakuutustakuiden yhteenlaskettu vastuu saa olla samanaikaisesti enintään 300 miljoonaa. Lain mukaan vakuutustakuusta peritään takuumaksu, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon takuumaksun vastaavuus suhteessa riskiin ja asian käsittelystä aiheutuviin kustannuksiin. Takuumaksua voidaan alentaa ottaen huomioon covid-19-taudin levinneisyys ja vakavuus, vakuutusturvan merkitys vakuutetuille ja vakuutuksenottajalle sekä muut vallitsevat olosuhteet.

Lain nojalla annettiin 21.12.2020 sosiaali- ja terveysministeriön asetus valtioneuvoston covid-19-rokotteiden vakuuttamiseksi, joka niin ikään tuli voimaan 1.1.2021. Asetuksella on säädetty tarkemmin mm. vakuutustakuuta koskevan hakemuksen tekemisestä sosiaali- ja terveysministeriölle, vakuutustakuun perusteella maksettavien korvausten hakemisesta Valtiokonttorilta, korvausten maksamisen ajankohdasta ja hakemisen tarkemmista ehdoista sekä takuumaksun maksamisesta.

Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle myönnettävä valtioneuvoston takuu

Valtioneuvostolle esitetään, että se antaisi Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle vastavakuutta vaatimatta 27 miljoonan euron suuruisen vakuutustakuun covid-19-rokotteiden vakuuttamiseksi ajalle 1.1.2021-31.12.2021.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Lääkevahinkovakuutusyhtiö on hakenut vakuutustakuuta sosiaali- ja terveysministeriölle osoitetulla hakemuksella 22.12.2020. Vakuutusyhtiö on hakemuksessaan esittänyt myöntämänsä henkilövakuutuksen vakuutusehdot ja tiedot edelliseltä vakuutuskaudelta perityistä vakuutusmaksuista. Vakuutusyhtiö on perustellut vakuutustakuun tarpeellisuuden esittämällä selvityksen siitä, että yhtiön oma varallisuus ei riitä kattamaan vakuutusehtojen mukaisia korvauksia ilman jälleenvakuutusta tai vakuutustakuuta. Lisäksi yhtiön on esittänyt selvityksen, joka osoittaa, että sen aikaisempi jälleenvakuutus päättyy 31.12.2020, eikä se ole yrityksistään huolimatta saanut covid-19-rokotteet kattavaa jälleenvakuutusta.

Lääkevahinkovakuutusyhtiö on vakavarainen, mutta niin pieni, että se ei ilman jälleenvakuutusta pysty kantamaan edellä kuvatun mukaista vakuutusehtoihin kirjattun vakuutusmäärän mukaista 30 miljoonan euron vastuuta.

Vakuutustakuu olisi voitu katsoa EU-oikeuden näkökulmasta valtiontueksi. Tästä syystä takuusta ilmoitettiin EU:n komissiolle. Komissio tuli siihen lopputulokseen, että kyse ei ole valtiontuesta. Edellytyksenä kuitenkin on, ettei vakuutustakuu kattaisi vahinkoja, jotka eivät EU:n rokotteita koskevan ostosopimusten mukaan kuuluisi valtioiden korvattavaksi. Tästä syystä vakuutustakuu koskee vain EU:n yhteishankintamekanismin kautta hankittujen covid-19-taudin ehkäisemiseksi annetuista rokotteista aiheutuvia vahinkoja. Lisäksi mikäli rokotteen valmistaja, maahantuojaja, jakelija tai myyjä on toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti ja tästä aiheutuu korvattava lääkevahinko, vakuutusyhtiön on käytettävä vakuutus-sopimuslain 75 §:n mukaista takautumisoikeutta vahingon aiheuttajaa kohtaan ja osuuskunnan on käytettävä osuuskunnan sääntöihin perustuvaa takautumisoikeuttaan vahingon aiheuttajaa kohtaan. Vakuutusyhtiön on vähennettävä edellä mainituin tavoin takaisin saadut varat siitä määrästä, jonka se mahdollisesti hakee valtiolta tai jos valtio on jo suorittanut korvauksia, takaisin saadut varat on palautettava valtiolle. Tämä rajaa valtion lopullista vastuuta vahingoista, jotka lääkevalmistaja on aiheuttanut tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa valtiontakuusta covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi on säädetty tiedoista, joita vakuutusyhtiön on pyydettäessä ja vähintään vuosittain toimitettava Valtiokonttorille. Lisäksi selvitys olisi toimitettava erikseen kunkin sellaisen kalenterivuoden osalta, jolle vakuutustakuu on myönnetty. Tarkoitus on, että valtion viranomaiset pysyvät näiden tietojen avulla ajan tasalla vakuutustakuun toimivuudesta ja määrän riittävydestä. Lisäksi näitä tietoja voitaisiin käyttää vakuutusyhtiölle maksettavan suorituksen määrän laskemiseksi ja perusteen arvioimiseksi.

Takuumaksu

Valtiontakuusta perittävä maksu olisi 270 000 euroa. Tämä vastaa prosenttia myönnettävän takuun suuruudesta. Maksussa on otettu alentavana seikkana huomioon covid-19-taudin levinneisyys, vakavuus ja yhteiskunnallinen merkitys.

Taloudelliset vaikutukset

Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle annettava vakuutustakuu olisi yhtiön hakema 27 miljoonaa euroa. Vakuutustakuun kautta vakuutusyhtiö pystyy pitämään covid-19-rokotteen vakuutusturvan piirissä siten kuin muutkin yhtiön vakuuttamat rokotteet sekä lääkkeet. Lääkevahinkovakuutusyhtiö vastaisi kolmen miljoonan euron omapidätysrajan alle jäävistä ehtojen mukaisista vahinko- tai sarjavahinkokohtaisista korvauksista. Lääkevahinkovakuutusyhtiön vakuutusehdoissa määritellyt 30 miljoonan euron vakuutusmäärä sisältää myös muut kuin covid-19-rokotteen aiheuttamat lääke- ja rokotevahingot.

Vakuutustakuu on tarkoitettu väliaikaiseksi järjestelyksi ja vakuutustakuun myöntämisen edellytyksenä on jatkossakin, ettei jälleenvakuutusta ole saatavilla kohtuullisin ehdoin. Siten sekä vakuutustakuun antamista, että takuumaksun tasoa arvioidaan vuosittain kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaisesti.

Valtion takuu annetaan ajalle 1.1.2021-31.12.2021 ja se koskee vahinkotapahtumia, jotka kohdistuvan edellä mainittuun vakuutuskauteen. Valtion rahoitusvastuu voi kuitenkin kestää hyvin pitkään, jos vuoteen 2021 kohdistuvat vahingot aiheuttavat vahingon kärsineille pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Tällöin korvauksia joudutaan maksamaan niin kauan kuin työkyvyttömyys jatkuu.

Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Eesitys

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että valtioneuvosto päättäisi

- antaa vastavakuuksia vaatimatta 27 miljoonan euron suuruisen valtioneuvoston Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi ja
- että valtioneuvoston peritään 270 000 euron suuruinen takuumaksu.